

De gebeurtenissen op 31 mei 1945, de Vlielandse bevrijdingsdag.

In het verleden zijn er vraaggesprekken geweest met mannen betrokken bij de overgave van de Duitse troepen op Vlieland op de 31ste mei 1945.

In het najaar van 1985 met Robert Turfboer, in 1945 huisarts op Vlieland en tevens commandant van het detachement van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten op Vlieland en in 1992 met Sijmen Kroon, de zoon van Rijkswaterstaatsman P.A. Kroon en ook lid van de NBS op Vlieland.

Uit de verslagen van deze vraaggesprekken kan 80 jaar na deze dag een weergave gegeven worden van de gebeurtenissen op die dag.

Aan het woord Sijmen Kroon: 'Ik was die ochtend van de 31ste mei 1945 met Juriaan Kuiper in een klein motorbootje naar het strand geweest om een aantal zware boomstammen op te halen. Deze stammen waren prachtig brandhout. De Duitsers hadden langs een groot gedeelte van het Noordzeestrand boomstammen van een meter of vijf lengte het strand ingespoten. Deze moesten dienen als hindernissen bij een eventuele landing van de geallieerden.

Tijdens de stormen was een groot aantal van deze palen losgeslagen en een gedeelte daarvan was weer langs het havenstrand aangespoeld. Met heel veel moeite werkten Juri en ik deze palen weer het water in en bonden wij ze daar samen tot een vlot.

Nadat we een behoorlijk vlot hadden geconstrueerd sleepten we het gevaarte, mede met behulp van het opkomende water, richting dorp, westelijk van de houten aanlegsteiger werkten we het vlot tegen de dijk en brachten we de palen aan land. Nadat wij de palen achter mijn ouderlijk huis hadden gebracht gingen we weer met het bootje naar de werkhaven. We hadden het bootje net afgemeerd toen er een motorsloep de haven binnenliep. Dit bootje meerde ook af en van boord stapten drie man in uniform. Wij stapten er op af en de drie mannen bleken Engelsen te zijn en ze kwamen vanaf Terschelling.

Nu was ik gekleed in een blauwe overall met een witte band op de arm, het tenue van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten. Ik werd aan gesproken door één van de mannen met de vraag:

'Are you from the Dutch Interior Forces?' Ik bevestigde dat en stelde hem voor om naar het kantoor van Rijkswaterstaat te lopen om van daar uit dokter Turfboer te bellen. We togen naar het kantoor van mijn vader, waar Turfboer gebeld werd.

Binnen vijf minuten was Turfboer met zijn motorfietsje op de haven waar Squire tot hem zei: *'I have come to take over the island 'from the Germans',.'*

Vervolgens informeerde hij naar de Duitse posities. Turfboer gaf een korte schets van waar de Duitse stellingen zich bevonden

Robert Turfboer (r) en Lieutenant Fred Squire in de Dorpstraat van Vlieland, voor Café de Boer, tegenwoordig de slijterij.

De gebeurtenissen op 31 mei 1945, de Vlielandse bevrijdingsdag. (vervolg)

We schakelen nu even over naar de weergave van een interview met Robert Turfboer gehouden in het najaar van 1985 met daarin zijn herinneringen aan de 31ste mei 1945.

"Op 31 mei 1945' werd de Duitse zaak officieel overgenomen. Daartoe kwam van Terschelling een Engelse officier vergezeld door twee soldaten naar Vlieland: Hij arriveerde met een kleine boot in de haven.

We gingen naar ons 'hoofdkwartier', een kamer boven de fotozaak van Hommema.

De Engelsman heette Frederic en die gaf ons de opdracht om de Duitse commandant maar te laten komen. Nou, dat werd een klinkklare intimidatieshow. Wij belden de man op en verzochten hem zo snel mogelijk naar ons hoofdkwartier te komen. Dat op zich was al een heerlijk gevoel. Wij konden die Duitse commandant bevelen iets te doen. Hij kwam direct en we vertelden hem dat onze bevrijder er was om de zaak over te nemen.

De afgezette Inselcommandant, de Kapitänleutnant Alfred Clementsen arriveerde met een tolk, omdat hij geen Engels sprak, of misschien niet wenste te spreken. Ik vroeg aan Fred of ik een stoel voor die mof moest pakken, doch het antwoord was direct; "*Hell no, let him stand!*"

Nou en toen ontspon zich een stukje intimidatie, dat ik nooit meer zal vergeten.

Die Engelsman bleef rustig zitten, achterover in z'n stoel, met de benen op tafel en een sigaar in de hand. Het leek Lord Louis Mountbatten zelf wel. En de Duitser stond daar en antwoordde steeds alleen maar met "*Yes Sir*" en "*No Sir*".

Na enige tijd gingen we de beide Batterijen inspecteren. Na eerst de Oost-Batterij bekeken te hebben trokken we naar de West."

Sijmen Kroon (r) en Juriaan Kuijper bij een van de 10,5 cm kanonnen van de Oost-Batterij.

van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten op Vlieland, Kees Zijlemaker als tolk/vertaler, Piet Bakker als chauffeur en ik, Sijmen Kroon als fotograaf.

Vrienden van het bunkermuseum Wn 12H

Steun ons werk en word ook Vriend van Bunkermuseum Wn 12H. Stuur hiervoor een e-mail naar: info@bunkermuseumvlieland.nl met uw naam en adres en de vermelding: Vriend Bunkermuseum Wn 12H. Maak een bedrag van €20,- (meer mag natuurlijk ook) over op ons rekeningnummer: NL 74 RABO 0339 6189 06 t.n.v. Stichting Vrienden Bunkermuseum Wn 12H, o.v.v. bijdrage 2025 met daarbij uw postcode en huisnummer. Als Vriend ontvangt u onze nieuwsbrief en een digitale Vriendenpas, waarmee u het hele kalenderjaar gratis toegang heeft tot het bunkermuseum.

Over het bezoek aan de West-Batterij had Sijmen Kroon nog herinneringen, hij vertelde daarover:

"Er moest vervoer komen. De taxi, die het grootste gedeelte van de oorlog stil had gestaan, stond in het dorp in de schuur van Hofstra. Ik rende naar huis, haalde mijn camera en bood mij aan als fotograaf. Dat was akkoord.

Inmiddels was de taxi gereed en gingen we op weg naar de West.

'We' waren Luitenant Frederic Squire als vertegenwoordiger van de geallieerde legers, de huisarts Robert Turfboer als commandant van het detachement

De gebeurtenissen op 31 mei 1945, de Vlielandse bevrijdingsdag. (vervolg)

De tocht naar de West-Batterij verliep voorspoedig, mede doordat het schelpen- en zandpad door de Duisters was vervangen voor een klinkerweg. Op een gegeven moment naderden wij de West-Batterij, een hoop puntdraad en een Duitse soldaat die vanuit zijn wachthokje stapte en een stopteken gaf. Piet Bakker remde het voertuig af om het tot stilstand te brengen, Lieutenant Squire wond zich hier ontzettend over op en gaf Piet Bakker opdracht om gewoon door te rijden. “*Never again stop for any German!!*”, sprak Squire. De Duitser kon zich nog net redden door aan de kant te springen. Vervolgens greep hij de veldtelefoon om de passage van de auto te melden.

Op de Batterij werden we door de Batteriechef Oberleutnant Heinrich Landwehr ontvangen die Squire uiterst vriendelijk de hand schudde. Daarna werd alles bekeken en die rondleiding heeft zeer veel indruk op mij gemaakt. Het was werkelijk ongelooflijk wat de Duitsers in die vijf jaar allemaal hadden gebouwd. Het was een klein dorp op zich, compleet met eigen elektriciteitscentrale. Het meest indrukwekkende was wel de vuurleidingsbunker. Na deze rondleiding volgde het tekenen van de overgave documenten.”

Deze documenten zijn op Vlieland bewaard gebleven en geven een aardige indruk van de voorraden én sterkte van de West-Batterij.

Een greep uit de: inventarislijsten behorende bij de overgave:

- 4 stuks 10,5 cm kanonnen;
- 2 stuks 3,7 cm kanonnen;
- 4 stuks 2 cm luchtafweergeschut;
- 13.078 stuks 10,5 cm granaten;
- 20.675 stuks 10,5 cm granaatontstekingen;
- 33.616 Stuks 2 cm munitie;
- 89.600 stuks 8 mm machinegeweermunitie;
- 3 schijnwerpers;
- 1 radar;
- 3 luistertoestellen;
- 3 paarden en 3 paardengasmakers;
- 1 varken met 9 biggen;
- 3 herdershonden;
- 244 blik varkensvlees;
- 324 blik rundvlees;
- 1866 kg beschuit;
- 1200 liter diesel;
- 600 liter benzine;
- 200 liter smeerolie;
- 3 voertuigen.

Verder was er een complete uitrusting van een timmerwerkplaats, een kleermakerij en een schoenmakerij, complete inrichting van een woonbunker voor 200 man, inventaris van de keuken en kantine, en ga zo maar door.

(vervolg op pagina 4)

Colofon

**Stichting Vrienden Bunkermuseum
Wn12H Vlieland**

KvK-nummer 88449556
Zelfstandige stichting sinds 9 december 2022
Handelsnaam: Bunkermuseum Vlieland

Bestuur

Everhard Botjes: voorzitter
Johannes de Boer: secretaris
Bart van Diepen: penningmeester
Fokke Wagenaar: bestuurslid

Medewerker

Dirk Bruin, beheerder

Vrijwilligers

Balie, gidsen, bouwploeg/onderhoud,
redactie website/bunkerkrant

De Bunkerkrant

is de nieuwsbrief van Bunkermuseum
Wn 12H en verschijnt 3-4 keer per jaar.

Redactie

Johannes de Boer
Joost van Bommel
Eef Botjes
Erna Botjes
Dirk Bruin

Correctie

Tom Kruys

Vormgeving

Marc ter Ellen

Volg ons ook op:

Bunkermuseum Wn 12H

Wn12H

Contact

Bunkermuseum Wn 12H

Bezoekadres: Kantonnierspad 1
8899 KD Vlieland

Postadres: Willem de Vlaminghweg 3
8899 AV Vlieland

@ info@bunkermuseumvlieland.nl

Voor actuele openingstijden zie onze
website: bunkermuseumvlieland.nl.
Groepen en rondleidingen: op afspraak

De gebeurtenissen op 31 mei 1945, de Vlielandse bevrijdingsdag. (vervolg)

Turfboer over zijn bezoek aan de West-Batterij:

“Nauwelijks waren we daar aangekomen of er kwam een Duitse soldaat aanlopen met het bericht dat dokter Turfboer zo spoedig mogelijk naar het dorp terug moest voor een bevalling. Bij de familie Douwe de Gorter moest een baby komen. Ik er met een Duitse wagen snel naartoe. Een uur later voegde Fred zich bij mij in de woning en ik kon hem de pas geboren dochter laten zien. Ik vroeg vader Douwe of hij al een naam had bedacht. Dat bleek niet zo te zijn. Ik vroeg hem of hij het kind de naam van onze bevrijder wilde geven. "Wat levert dat op", was de vraag van de vader. Sigaretten werden direct hierna verwisseld en sindsdien heet het meisje Dieuwertje Frederica, roepnaam Dita de Gorter. We hebben toen een feest gemaakt in de Dorpsstraat. De jeugd kwam voor het doktershuis zingen voor Fred. Daarna heb ik hem meegenomen naar het Tromps Huys, toen eigendom van Jet Visser. Ik zei haar dat ze onze bevrijder nu als aandenken toch wat uit de collectie Akersloot moest schenken. Hoewel het haar erg zwaar viel, ze wilde eigenlijk niets uit het nalatenschap van Akersloot weggeven, haalde na mijn aandringen ze plotseling een degen van de wand en gaf dat aan Frederic mee ter als aandenken.”

Na de 31ste werd het nog een komen en gaan van leden van het 3rd Medium Regiment Royal Artillery, op foto's uit die tijd zien we dat ook de commandant captain James David Johnston van 'Jaffa Force' dat was de naam die het detachement dat de Friese Waddeneilanden zichzelf had gegeven, een bezoek aan Vlieland heeft gebracht.

Captain James David Johnston van 'Jaffa Force' en Sijmen Kroon met witte armband van de NBS met schoolkinderen in de Dorpsstraat voor het raadhuis.

Er wordt snel werk gemaakt van het afvoeren van de Duitse troepen, en als na een aantal dagen de Engelsen ook weer terugkeren naar de vaste wal is het de 27-jarige huisarts dokter Robert Turfboer die de gezagsdrager op Vlieland is. Hij is daarmee ook de beheerder van de krijgsbuit en heeft de mogelijke taak om die compleet te houden. Dat is weer een verhaal op zich, waarin we in een volgende Bunkerkrant over berichten.

Dirk Bruin

Sinds het einde van de WOII is men in Nederland bezig met het verzamelen en documenteren van informatie over de bezettingsjaren. In het Polygoon bioscoopjournaal in januari 1948 vertelt directeur drs. Lou de Jong over de taak en werkwijze van het Rijksinstituut voor oorlogsdocumentatie (RIOD), dat toen al over een enorme hoeveelheid documenten, boeken, foto's en filmmateriaal evenals voorwerpen beschikte. Actie Niet Weggooien is een initiatief van musea en instellingen die zich met de Tweede Wereldoorlog bezighouden. Het doel is om voorwerpen en documenten uit de oorlogsjaren die mogelijk nog thuis op

ACTIE NIET WEG GOOI EN!

zolder liggen beter te bewaren voor de toekomst. Wanneer u dit leest en mogelijk nog iets in uw bezit heeft uit de oorlogsjaren of iemand kent die dat heeft, laten we dan samen die herinneringen voor de toekomst bewaren. En waar kan dat beter dan in een museum? In Bunkermuseum Wn 12H! Mocht u het foto's, documenten of informatie hebben die betrekking heeft op Vlieland, maar kunt u of wilt u er nu nog geen afstand van doen, laat ons er dan goede foto's of scans maken die we in het museum kunnen gebruiken. Neem in ieder geval contact met ons op. Wij zijn u zeer dankbaar!

Schenkeningen

Noodgeld gemeente Vlieland

Het Bunkermuseum kreeg een mooie schenking van mevrouw Nieteke Roeper-Mathijssen en wel een exemplaar van een biljet noodgeld ter waarde van fl. 1,- uitgegeven door de gemeente Vlieland.

Noodgeld was tijdens de oorlogscrisis een alternatief betaalmiddel om het betalingsverkeer op gang te houden. Na de Duitse inval in Nederland in mei 1940 eiste iedereen contante betaling en er ontstond een gebrek aan kleingeld.

Er ontstond noodgedwongen een overeenkomst tussen de staat en gemeentebesturen om de geldschaarste met alle mogelijke middelen tegen te gaan. De gemeenten, bedrijven en andere instanties kregen hierdoor de toestemming hun eigen 'noodgeld' te maken en dit ook in omloop te brengen, zodat nood aan betaalmiddelen, vaak kleingeld, kon worden opgevangen. Dit alternatieve geld kwam tot stand in alle vormen zoals papiergeld, metaalmunten, kartongeld, coupons, aankoopbons en voedselbonnen. Het Vlielandse noodgeld bestond uit een stukje behangpapier in de afmeting 10 bij 9 cm en met op de onbedrukte zijde de tekst:

Gemeente Vlieland

-----0-----

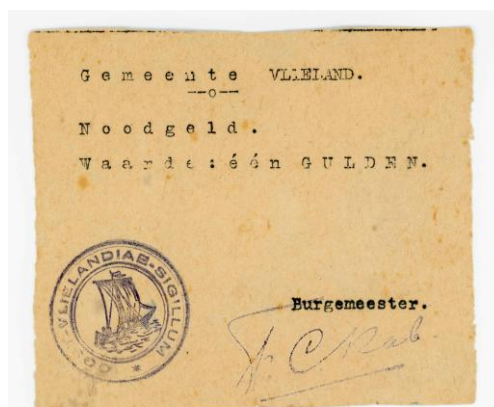
Noodgeld.

Waarde: één GULDEN

Met daaronder de stempel van de gemeente Vlieland en de handtekening van burgemeester Rab. De gemeente Vlieland heeft noodgeld uitgegeven ter waarde van fl. 1,- , fl. 10,- en fl. 25,-.

Noodgeld door de Gemeente Vlieland uitgegeven op behangpapier

Noodgeld door de Gemeente Vlieland uitgegeven waarde één gulden

Het noodgeld is in mei 1940 maar een paar dagen in circulatie geweest. Al op 18 mei 1940 liet het ministerie van binnenlandse zaken in de kranten afdrukken dat, in overleg met 'den Duitschen militairen bevelhebber' de machtiging tot uitgifte van noodgeld was ingetrokken. Het Nederlandse papiergeld bleef, ondanks de bezetting, gewoon geldig.

Vrijdag 25 april kwam Nieteke Roeper – Mathijssen met haar dochter naar het Bunkermuseum om het biljet noodgeld van de gemeente Vlieland over te dragen. Zij had het gevonden tussen wat papieren die haar moeder had bewaart. Bij die gelegenheid werd er ook nog gesproken over de jeugd van Nieteke op Vlieland. Nieteke is de dochter van Johannes W.A. Mathijssen, tijdens de tweede wereldoorlog de opzichter van Rijkswaterstaat op Vlieland, en het gezin woonde in huize de Horn, de dienstwoning van Rijkswaterstaat op de haven.

(vervolg op pagina 6)

Schenkeningen (vervolg)

Hier deze foto ook nogmaals geplaatst, met op geheel rechts Nieteke Mathijssen.

Ik kon Nieteke ook nog verblijden met een foto waar haar vader op staat. Tussen een paar foto's tijdens de oorlog gemaakt op Vlieland zat er een met een burger op een motorfiets op het strand met twee Duitse officieren van de Kriegsmarine, gemaakt in augustus 1940. Daarvan is het provinciale kenteken leesbaar, GZ-14176, het is een kenteken van de provincie Noord-Holland, waar Vlieland tot 1942 toebehoorde, dat volgens de archieven in 1934-1935 afgegeven is aan Johannes Wilhelmus Albertus Mathijssen.

We spraken o.a. over een foto die gemaakt is op de 31ste mei 1945, de dag dat er een detachement van het 3rd Medium Regiment van de Royal Artillery naar Vlieland kwam voor de officiële overgave van de Duitse troepen op Vlieland.

Er is toen een foto gemaakt voor het raadhuis en de school met daarop een aantal leden van het 3rd. Med. Reg. R.A. en een aantal Vlielandse kinderen. Volgens Nieteke waren toen de Engelsen net toegezongen door de kinderen met het Engelse 'God save the King' volkslied dat daarvoor op school was geleerd.

Opzichter van Rijkswaterstaat Mathijssen (de vader van Nieteke Mathijssen) op zijn motorfiets op het strand van Vlieland samen met twee Kriegsmarine-artilleristen. Opmerkelijk is dat de onderofficier op rechts een pistooltas draagt van een FN, een pistool gebruikt in het Ned. leger/politie.

Al eerder had ik Nieteke eens een scan van een Ansichtkaart toegestuurd die ik ooit op een internetveiling kocht. De Ansicht viel op door de aardige voorzijde, maar de ommezijde bleek minstens zo leuk. De kaart was op 13 juni 1942 afgestempeld op Vlieland, geadresseerd aan Lieneke Mathijssen met felicitaties door oom en tante Mathijssen en nichtje Nieteke op Vlieland.

De Ansichtkaart door de ouders van Nieteke op 13 juni 1942 vanaf Vlieland verstuurd

25 april 2025, komt Nieteke Roeper – Mathijssen het noodgeld brengen

Het werd een bijzondere ontmoeting met Nieteke Mathijssen waarbij de eveneens bijzondere schenking onder grote dank in ontvangst werd genomen.

Dirk Bruin

Vrijwilliger Gerda Wigbout-Houter in de schijnwerper

Vrijwilligster Gerda Wigbout-Houter

Hoe het begon: de liefde voor Vlieland. Mijn oom Klaas Houter, broer van mijn vader, vertrok in 1953 met zijn vrouw Marie naar Vlieland. Ze waren eigenaar van de VIVO, de supermarkt waar nu de SPAR is. Er moest stevig geklust of verbouwd worden! Mijn vader hielp ze vooral in de wintertijd. Hij was fruitkweker in Wognum. Als kind deed ik op het eiland mijn schoolwerk. Na 7 jaar werd mijn broer geboren. Toen was ook de start van het warenhuis Houter. Het was een hele verbouwing en bij de opening mocht ik, de sleutel op een kussen, de deur opendraaien. Er was symbolisch een eerste glas ontworpen, met daarop de Drumband in rood pak met grijze broeken. Zo onstond de connectie met Suus.

De gymnastiekvereniging van Wognum ging uitwisselen met de Drumband. Suus kwam bij ons logeren! Bij de uitwisseling naar Vlieland sliep ik in Bastogne en later tijdens mijn pubertijd bij de Houters op de Lutinelaan. Ook de nichtjes en vriendinnetjes waren altijd welkom bij ze. Later, rond 1978, vertrokken ze naar de Dorpsstraat.

Het uitgaansleven begon en met 20 jaar leerde ik mijn man Dirk kennen. Voor de verkering als test moest hij natuurlijk op proef mee naar Vlieland.

De kinderen kwamen, twee meisjes, Krista en Eefje. De caravan op de Veluwe werd een tent op Vlieland toen ze 6 en 4 jaar waren. Jaren later werkte Krista in de vakantieperiode bij Zeezicht en Eefje in de kampwinkel bij Anneke en Sytze. Wat konden ze genieten van de geweldige sfeer.

Krista en Eefje kregen zelf kinderen en Vlieland lokte.

Eefje's oudste zoon is nu 14 en komt ook dit jaar op Vlie werken. Zo delen we de liefde voor het eiland met drie generaties.

In 2003 kochten we een appartement in Eureka. Zomers waren we op de camping en van oktober tot april in Eureka. Het appartement hebben we net verkocht voor de afschuwelijke brand. Het pensioen kondigde zich aan en we konden nu een volseizoen plek op de camping voor onze tent verkrijgen. De vriendschap met Suus, bracht me in contact met het Bunkermuseum. Als kind speelde ik in de bunkers en ik zoek nog steeds naar punten van herkenning. Ook toen het museum net geopend werd. Baliemedewerkers waren nodig. En dat ben ik nu al weer twee jaar met veel plezier. Zoveel bezoekers geven positieve reacties, leuke verhalen en vragen. Het geeft zoveel fijne energie. Ook leer ik veel en kan ik mijn opa en oma beter begrijpen. Ze hadden onderduikers tijdens de oorlog. Baliemedewerker zijn op het Bunkermuseum. Het is bijzonder om "het verhaal" te laten zien. Het geeft me veel positieve energie.

Uit het gastenboek

04.05.25 sehr schönes und eindrückliches Museum, dass die schlechten Seiten des Krieges zeigt und uns eine Mahnung sein soll, nie wieder gegeneinander zu kämpfen.
Für Frieden und ein vereintes Europa! ♥ Selina + Simeon

Top dat dit open is!
GROETEN VAN EEN DIOGENES ARKHEMIER. (S)
21/5-2025
Erg interessant en leerzaam, wat zijn wij blij dat wij in vrede leven.
Jan Lozeman & Ossanen

Heel mooi en interessant museum
Ook heel vriendelijke personeel!
Zeer de moeite waard.
Elena, Leonita en Aida
27 mei '21
Een geweldige mooi, interessant, uitgebreid informatief museum met een heel vriendelijk personeel. Een aanrader!

Vrijwilliger worden bij Bunkermuseum Wn 12H

Lijkt het u ook leuk om deel te worden van onze vrijwilligersgroep? Wij kijken altijd uit naar nieuwe vrijwilligers die b.v. een dagdeel baliedienst willen draaien of willen helpen bij het onderhoud van het bunkermuseum. Meer informatie over het vrijwilligers werk bij Bunkermuseum Wn 12H kunt u krijgen bij Dirk Bruin (beheerder, 0629294942) of Eef Botjes (voorzitter, 0613049254).

Crash Stirling LK209 MA-T in Bomenland

Op vrijdag 21 maart werd bij het monument in Bomenland herdacht, dat op 23 maart 1945 de bommenwerper Stirling LK209 MA-T is neergestort.

De herdenking wordt al jaren levend gehouden door en voor de leerlingen van De Jutter. Zij leggen, samen met ouders en onderwijzend personeel bloemen neer bij het monument.

Dit jaar werd de mogelijkheid de herdenkingsplechtigheid bij te wonen wat breder getrokken voor alle inwoners en bezoekers van Vlieland. Iedereen die stil wilde staan bij deze tragische gebeurtenis van 23 maart 1945 was van harte uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn.

Schoolkinderen van de Jutter bij de herdenking in Bomenland

Het monument voor de gecrashte Stirling LK209 MA-T in Bomenland

Om 10:00 uur werd de plechtigheid aangevangen met het vertellen van de gebeurtenissen die leidden tot de crash en na de minuut stilte werden door alle aanwezigen bloemen neergelegd bij het monument.

Vervolgens werd aan de andere kant van de heuvel nog even gekeken op de plek waar het toestel in 1945 was neergekomen. Het was een waardige herdenking.

Omdat ik dit jaar bezig ben voor het blad van de Cultuur Historische Vereniging Vlieland met het schrijven van een themanummer over de crash van de Stirling LK 209 MA-T, had ik contact gezocht op facebook op de Stirling Bomber pages. Daar kreeg ik ook veel bijval uit verschillende delen van de wereld voor wat wij op Vlieland doen om de herinnering levend te houden. En zo kwam ik in contact met een nabestaande van de omgekomen navigator P/O Ronald Caston. Het was zijn nicht Linda Caston. De familie Caston is Ronald nooit vergeten. De familie is in 1946 voor het eerst op goed geluk naar Friesland gekomen om het graf van hun zoon te zoeken. Hierbij werden ze zeer bereidwillig geholpen door mensen die ze onderweg tegenkwamen en ook op Vlieland werden ze behandeld alsof ze familie waren. Het graf was dan ook snel gevonden. *"On one of the neat white crosses was my son's name and number. I was awestruck. Our search had ended already. It was a perfectly kept little cemetery in a quiet corner, just for Allied Servicemen. I was especially touched to see two vases of fresh flowers on each row of graves. It was wonderful to think that the Dutch villagers had been so kind and thoughtful"* aldus (een deel van) het verhaal van mevrouw Caston in een Engelse krant nadat ze naar huis was teruggekeerd. In 1961 is een deel van de familie nogmaals naar Vlieland gekomen om het graf te bezoeken.

(vervolg op pagina 8)

Crash Stirling LK209 MA-T in Bomenland (vervolg)

En nu, tachtig jaar na de bevrijding kwamen Linda Caston en haar partner David Brown opnieuw naar Vlieland om het graf te bezoeken. Zij reisden op 6 mei vanaf het zuiden van Schotland, waar ze wonen, naar Harlingen. Hier bezochten ze eerst het graf van de piloot van de MA-T, F/Lt Alan Aitken. Hij was bij de crash op 23 maart 1945 zwaargewond geraakt en overleed aan boord van het schip dat hem en de staartschutter Joseph White in krijgsgevangenschap van Vlieland afvoerde.

Ik trof Linda en David in de ochtend van 7 mei bij de begraafplaats. Daar legden ze bloemen bij de graven van de vijf omgekomen bemanningsleden en een kleine z.g. Poppy Wreath, een krans van klaprozen, met een persoonlijke boodschap van de familie Caston bij de grafsteen van P/O Ronald Caston.

Linda Caston en David Brown leggen een krans bij de omgekomen bemanning van de Stirling LK209 MA-T op het oorlogskerkhof op Vlieland

Daarna hadden we afgesproken met Dirk Bruin in het Bunkermuseum Wn 12H. Hier hebben we onder het genot van een kop koffie en chocolade uitvoerig samen gesproken over de Stirling bommenwerper en de familie Caston en vervolgens nam Dirk Linda en David mee door het museum. Beiden waren zeer onder de indruk van wat ze zagen en Dirk ze vertelde. Vooral in de commandantenbunker, waar de toedracht rond de crash van de LK 209 uitgebreid aan de orde komt. Hier bleven we dan ook geruime tijd hangen.

Dirk Bruin, Linda Caston, David Brown en Joost van Bommel in Bunkermuseum Wn 12H

Na een hartelijk afscheid van Dirk met een daarbij behorende foto, nam ik Linda en David weer mee. Het volgende onderdeel van hun trip naar Vlieland was het bezoeken van het monument in Bomenland en het gaan naar de plek waar het wrak had gelegen. Op de crashsite werd de geschiedenis wel heel erg tastbaar toen we daar nog wat brokstukjes van het wrak en enkele kogelpunten vonden op de grond. Ze namen die dan ook dankbaar mee als aandenken aan het verongelukken van hun oom, nu tachtig jaar geleden.

De volgende morgen met de eerste boot vanaf Vlieland reisden Linda Caston en David Brown weer terug naar hun familie in Schotland.

Joost van Bommel

Uit de collectie

‘De degenstok van Admiraal Tromp’

Vlieland werd op 31 mei 1945 bevrijd door een klein detachement vanuit de Jaffa Force dat onder commando stond van de Lieutenant Frederic Squire.

Na de formele overgave door de Duitse bezettingsmacht op Vlieland, werd het commando over Vlieland overgedragen aan de commandant van de eenheid van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten, de Vlielandse huisarts Robert Turfboer.

Op de 31ste mei nam Robert Turfboer Lt. Squire mee naar het voormalig woonhuis van het echtpaar Akersloot, het huidige museum Tromp's Huys. Het huis met hele inventaris was na het overlijden van het echtpaar Akersloot geërfd door de huishoudster Jet Visser. Bij het bezoek van Turfboer met Lt. Squire drong Turfboer er bij Jet Visser op aan om iets uit de enorme collectie van de Akersloots' aan Lt. Squire te schenken, dit als dank en als een aandenken aan zijn bevrijding van Vlieland. Jet Visser wilde dit eigenlijk niet, maar na nog eens aandringen nam ze een stokdegen van de wand en gaf het Frederic Squire.

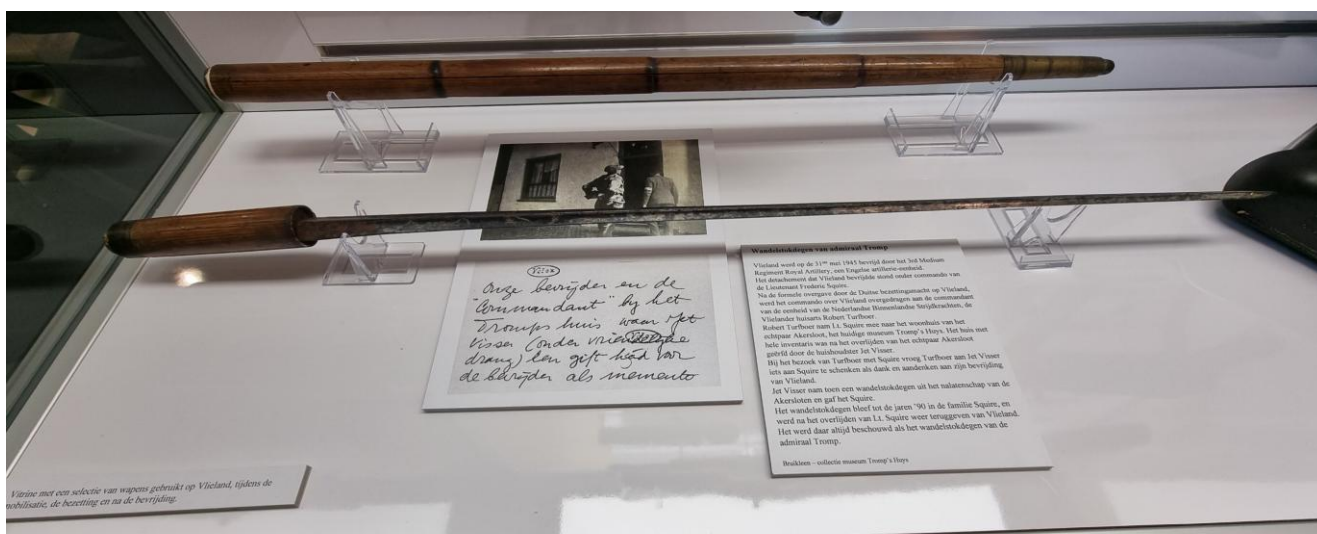
Turfboer en Squire voor het Tromps Huys

Een stokdegen is een degen dat verstopt zit in een wandelstok. Met de druk op een knopje in het handvat kan het steekwapen uit de stok getrokken worden.

Het stokdegen bleef tot de jaren '90 in de familie Squire en werd na het overlijden van Lt. Squire weer teruggegeven aan Vlieland, waar het in de collectie van museum Tromp's Huys werd opgenomen. Bij de familie Squire werd het beschouwd als „het stokdegen van de admiraal Tromp”.

Admiraal Tromp was bij veel Engelsen een bekend admiraal, vooral vanwege de mare dat Tromp na afloop van de slag bij Dungeness in 1652 een bezem in zijn mast had gehesen om te illustreren dat hij de zee van de Engelsen had schoongeveegd.

Nu, 80 jaar nadat Jet Visser de stokdegen aan Frederic Squire schonk is het in bruikleen gegeven door Museum Tromp's Huys en ligt het in de vitrine in de ontvangstbunker van het Bunkermuseum.

De stokdegen in de vitrine bij Bunkermuseum Wn 12H

Snellboot in de haven van Vlieland

Een van de indrukwekkende schepen van de Duitse Kriegsmarine is de Schnellboot of S-Boot. S-Boten waren de torpedoboten van de Duitse marine.

Deze boten waren aanmerkelijk groter dan de tegenhangers van de Royal Navy en de US-Navy.

Deze boten voerden bliksemaanvallen uit en hebben hiermee veel succes behaald. De Schnellboot werd ingezet bij aanvallen op geallieerde schepen die zich in de kustwateren rond de Britse eilanden bevonden. Ook in de Middellandse Zee en Zwarte Zee ontbraken ze niet. Het ging dan vooral om nachtelijke acties. Verder werden ze gebruikt om zeemijnen te leggen.

In Nederland hadden de S-Boten de haven van Rotterdam en Den Helder als thuishaven. Om deze schepen te beschermen tegen bombardementen werden enorme bomvrije bunkers gebouwd waarin de schepen werden afgemeerd.

Vroeg type S -boot op volle snelheid

In Den Helder liggen S-100 type Schnellboten. S-Boten, zijn schepen van 30 meter lang met een gewicht van 100 ton. Ze zijn voorzien van drie Daimler-Benz MB 511-V dieselmotoren, een 20-cilinder V-motor met een vermogen van 2500 pk, wat het totaal aan voortstuwend vermogen op 7500 pk bracht. Hiermee kon een snelheid van 43,5 knopen (= 80 km/uur) en een kortdurende maximumsnelheid van 48 knopen (= 89 km/uur) gehaald worden. (Ter vergelijking, max. snelheid Koegelwieck / Arie Visser reddingboot - 33 Knopen = 66 km/uur)

Verder bewapend met twee torpedobuizen en twee 2-cm kanonnen en een 3,7 cm kanon.

Op 3 mei loopt een van deze S-boten de haven van Vlieland binnen, toen nog onder commando van de Duitse marine. Het is onbekend waarom dit bezoek werd afgelegd.

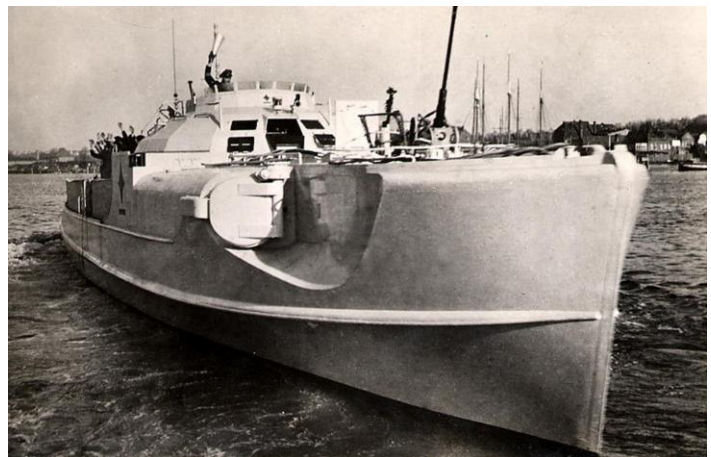
Na de capitulatie van de het Duitse leger in Nederland bevonden zich nog vier S-Boten in de haven van Den Helder.

In de periode na de overgave moest een enkele keer een bezoek gebracht worden aan Terschelling en werden hiervoor S-Boten ingezet.

Op 21 mei lopen twee S-Boten, de S-210 en 221 afkomstig van Den Helder de haven van West-Terschelling binnen. Aan boord een delegatie Canadezen die voor overleg naar Terschelling zijn gekomen.

Op 24 mei 1945 rekwireert de pas opgerichte Britse eenheid 'Jaffa-force' weer twee S-boten in Den Helder voor een overtocht naar West-Terschelling. Jaffa Force heeft de opdracht de Duitsers op de eilanden te ontwapenen en af te voeren, dit wordt het eerste verkennende bezoek van Jaffa-Force.

Op de terugweg naar Den Helder loopt een van deze S-Boten de haven van Vlieland binnen.

S-100 type S-boot, liep in mei 1945 de haven van Vlieland binnen.

Er is beeld van het uitlopen van de S-210 en S-221 uit de haven van West-Terschelling op 21 mei 1945, te zien op een film gemaakt door G.R. van der Schaaf. Te zien op YouTube en te bereiken via de volgende qr-code >

of via deze link: <https://youtu.be/V2a8o6PcLF0?si=qIZo7wM2cT4odmsM&t=969>

Uit de collectie

Dit is het document waarmee de formele overgave van de Duitse troepen op Vlieland werd bezegeld. Ondertekend door de Inselkommandant de Kapitänleutnant Marine Artillerie der Reserve Alfred Clementsen en de Gemeentelijk commandant van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten op Vlieland, de huisarts Robert Turfboer.

Opvallend is de hoeveelheid drank die op het overgave document wordt genoemd, 100 liter rum en 40 liter jenever. De bezetter had nog een aardig feestje kunnen bouwen met deze voorraad: de oorlog was afgelopen en ze hadden het overleefd. Maar ook verslagen en nog steeds een hoge discipline, dus de drank werd niet opgemaakt.

Inselkommandantur
V l i e l a n d

Vlieland, den 5. 6. 45.

Overgave

Ü b e r g a b e v e r h a n d l u n g

Heute wurden vom Inselkommandanten an
die alliierte Besatzungsmacht übergeben:

- 1.) Die Verschlüsse der auf der Insel Vlieland befindlichen Geschütze (siehe anliegende Liste).
- 2.) 1 Karte von der gesamten Insel mit Einzeichnung der Landminenfelder und Stellungen. *(Bereits am 31. 5. 45 übergeben).*
- 3.) 3 Einzelzeichnungen, die die Landminenfelder enthalten.
- 4.) 1 Karte mit Einzeichnung der vor dem Wordstrand liegenden Beton-Seeminen. *(Bereits am 31. 5. 45 übergeben).*
- 5.) 1 Schlüssel für das (holländische) Postamt in Vlieland.
- 6.) Der Bestand an Spirituosen, nämlich ca. 100 ltr. Rum und ca. 40 ltr. Jenever.
- 7.) Paket mit Nachlaß, ~~das~~ bei der am 6.4.45 angeschwemmten Leiche des Lieut CMDR R.N.R. F.A. Smyt gefunden wurde. *(Nachlaßverzeichn. im Paket)*
- 8.) Der Leuchtturm mit intaktem Leuchtfeuer (über das Inventar siehe anliegendes Verzeichnis)
- 9.) Die Ortskommandantur mit zwei Fernsprechapparaten. Das Inventar gehört dem Hauseigentümer.
- 10.) Das Standortrevier (das Inventar gehört zum großen Teil dem Hauseigentümer; über das noch darin befindliche deutsche Wehrmachteigentum siehe anliegendes Inventarverzeichnis).
- 11.) Die Fernsprechvermittlung (siehe anliegende Liste über Materialbestand sowie das anliegende Inventarverzeichnis; außerdem hierzu eine Skizze mit Anlage über die Fernsprechleitungen).

Alles wurde in ordnungsmäßigen Zustand übergeben.

Der Übergebende: *Clementsen*
Kaptlt.(MA) und
Inselkommandant

Der Übernehmende: *Turfboer*